

17.

Dobro wynikające ze wspólnej pracy

I. PROSPEKT WARTOŚCI

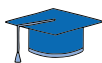
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętności nawiązywania kontaktów

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność współpracy z drugim człowiekiem

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Jakie wartości wynikają ze wspólnej pracy?
- Sprawiedliwy podział obowiązków.

- Praca jako współuczestnictwo w życiu społeczeństwa i Kościoła¹.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- We współpracy trzeba się kierować zasadą braterstwa².
- Poprzez wspólną pracę szybciej osiąga się zamierzony efekt.
- Wspólna praca służy rozwojowi relacji z drugim człowiekiem.

Zasady

- We współpracy odkrywam wartość drugiego człowieka.
- Wspólna praca pomaga mi przezwyciężać własne słabości.
- Dzielę się radością z efektu osiągniętego wspólną pracą.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Właściwa funkcja rodziny spełnia się poprzez współpracę wszystkich jej członków.
- Współpraca kształtuje osobowość człowieka: uczy pokory, poczucia zależności, wybaczenia, sprawiedliwości, wprowadza podział obowiązków i podział odpowiedzialności.
- W rodzinie dokonuje się współpraca międzypokoleniowa.

Zasady

- Wymagam od dziecka pomocy w domu.
- Dziecko widzi moje zaangażowanie w sprawy i problemy całej rodziny.
- Zachęcam dziecko, żeby się włączało do wspólnych przedsięwzięć rodzinnych.
- Równo i sprawiedliwie (według wieku i umiejętności) dzielę obowiązki między dzieci.

¹ „Powołanie ludzi świeckich do świętości oznacza wezwanie do tego, aby żyli oni wedle Ducha włączeni w rzeczywistość doczesną i poprzez uczestnictwo w działalności ziemskiej”. ChL 17.

² „Tylko wtedy praca wyda pełny owoc, gdy osoby pracujące są połączone więzią miłości, gdy miłość obejmuje ich wzajemne stosunki. Rzeczami i sprawami rządzi się bowiem z pomocą sprawiedliwości, która oddaje każdemu to, co mu się należy”. S. Wyszyński, *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020, s. 142.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Obowiązki powinny być sprawiedliwie dzielone.
- We wspólnej pracy konieczne jest wzajemne zaufanie.
- We wspólnej pracy tworzy się sieć zależności międzyosobowych.

Zasady

- Inicjuję takie przedsięwzięcia szkolne, w które mogą się włączyć i zaangażować wszyscy uczniowie.
- Na lekcjach stawiam przed uczniami zadania, które wymagają podjęcia wspólnego wysiłku.
- Po wykonanym zadaniu przypominam uczniom o dobru, jakie przyniosło całej grupie.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie mają za zadanie wspólnie uporządkować i udekorować salę lekcyjną. Dzielą się na małe grupy, każda z nich ma inny zakres obowiązków. Wspólna praca dodatkowo buduje więzi międzyosobowe. Można także zaproponować wspólną pracę przy organizacji okolicznościowej uroczystości szkolnej.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczniowie rozumieją jakie wartości wynikają ze wspólnej pracy. Nie rozpatrują jej przez pryzmat własnych korzyści, ale dostrzegają wynikające z niej dobro. Potrafią się otworzyć na drugiego człowieka i podejmować wspólny wysiłek przy wykonywaniu obowiązków. W środowisku rodzinnym i szkolnym znajdują zachętę do wspólnych przedsięwzięć.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzież odczuwa strach przed wzięciem odpowiedzialności za pracę wykonywaną z innymi. W domu rodzinnym często nie ma współdziałania; rodzice nie dopuszczają dzieci do obowiązków i wspólnych inicjatyw, co może wynikać z braku zaufania do nich. Również szkoła nie zawsze sprzyja duchowi współpracy między uczniami, a nauczycielami i personelem szkolnym.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Praca jest podstawowym rodzajem ludzkiej działalności, w efekcie której człowiek tworzy lub przekształca własne środowisko, warunki życia, kulturę czy wreszcie siebie samego. Najczęściej pracę utożsamia się z jej społecznym wymiarem. Wychowanie przez pracę i do pracy winno opierać się na włączaniu dzieci już od najmłodszych lat w powszechny, społeczny proces pracy, tak by w przyszłości umiały współdziałać i miały szansę na dobre i godne życie.

Pierwszym środowiskiem, w którym dziecko uczy się pracy powinna być rodzina. Dziecko powinno aktywnie uczestniczyć w życiu rodzinnym i podejmować różnego rodzaju prace: samodzielne ubieranie się, wykonywanie czynności higienicznych, wspólne gotowanie, pieczenie, sprzątanie, wycieranie kurzu, odkurzanie i mycie podłogi, naśladować w tym dorosłych. Niestety obecnie coraz częściej zdarza się, że dziecko nie uczestniczy bezpośrednio w pracach domowych. Obowiązki domowe bowiem wykonuje osoba zatrudniona przez rodziców lub dziecko jest zwalniane, albo wyręczane przez dorosłych z powodu nadopiekuńczości, pośpiechu czy braku czasu.

Jeśli w rodzinie zanika tradycja wspólnej pracy, nie kultywuje się tej wartości, to miejscem, w którym dziecko mogłoby się tego nauczyć jest szkoła, pod warunkiem, że nauczyciel stworzy uczniom odpowiednie warunki.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Pan Tadeusz Adama Mickiewicza to piękny poemat o Polsce, w którym autor wyraził swoją tęsknotę za ojczyzną. Opisuje w nim barwnie i rozległe życie polskiej szlachty. Jednym z takich opisów jest słynny opis grzybobrania. W poniżej prezentowanym fragmencie widzimy bezpośrednie przygotowania poprzedzające grzybobranie. Wszyscy obecni w Soplicowie ruszają od razu po śniadaniu, by się przebrać w odpowiednie stroje, a następnie każdy rusza, według przydzielonych z góry ról do swojego zadania. Nawet określone jest kto zbiera, które grzyby.

Sędziowscy towarzysze? Z hucznego śniadania
Wyszli na uroczysty obrzęd grzybobrania,
Jako ludzie rozsądni, umieją miarkować
Mowy i ruchy swoje, aby je stosować
W każdej okoliczności do miejsca i czasu.
Dlatego, nim ruszyli za Sędzią do lasu,
Wzięli postawy tudzież ubiory odmienne:
Służące do przechadzki oponcze płócienne,
Którymi osłaniają o wierzchu kontusze,
A na głowy słomiane wdziali kapelusze.
Stąd biali wyglądają jak czyścicowe dusze.

W Polsce zwyczaj zbierania grzybów jest nadal obecny. Rodzice mogą zachęcić swoje dzieci do wspólnej wyprawy do lasu, jeśli w tradycji rodzinnej jest obecny zwyczaj zbierania grzybów. By uatrakcyjnić wspólny czas w lesie można zabrać ze sobą leksykon grzybów i wspólnie poznawać różne gatunki. Po powrocie wszyscy mogą się zająć pracą przy oczyszczaniu grzybów, suszeniu czy marynowaniu. Dzieci w ten sposób uczą się nie tylko rozpoznawać grzyby, ale także uczą się orientacji w terenie, poznają zasady bezpiecznego penetrowania runa leśnego: jak się ubrać, jak się poruszać. W końcu cała rodzinną

A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 167.

oddaje się wspólnej pracy, odnajdując w niej radość i zadowolenie. Podobną inicjatywę można zorganizować w klasie, oczywiście wszystko powinno się odbywać z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i troski o przyrodę. Najlepiej poprosić o pomoc znajomego leśnika lub wytrawnego grzybiarza.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

A przecież, z tym całym trudem – a może nawet poniekąd z jego powodu – praca jest dobrem człowieka. Jeśli dobro to nosi na sobie znamię „bonum arduum” wedle terminologii św. Tomasza, to niemniej jako takie jest ono dobrem człowieka. I to nie dobrem tylko „użytecznym” czy „użytkowym”, ale dobrem „godziwym”, czyli odpowiadającym godności człowieka, wyrażającym tę godność i pomnażającym ją. Chcąc bliżej określić znaczenie etyczne pracy, trzeba mieć przed oczyma tę przede wszystkim prawdę. Praca jest dobrem człowieka – dobrem jego człowieczeństwa – przez pracę bowiem człowiek nie tylko przekształca przyrodę, dostosowując ją do swoich potrzeb, ale także urzeczywistnia siebie jako człowiek, a także poniekąd bardziej „staje się człowiekiem”.

LE 9.

Człowiek nie jest sam, żyje z innymi, przez innych, dla innych. Cała ludzka egzystencja ma właściwy sobie wymiar wspólnotowy – i wymiar społeczny. Ten wymiar nie może oznaczać redukcji osoby ludzkiej, jej talentów, jej możliwości, jej zadań. Właśnie z punktu widzenia wspólnoty społecznej musi być dość przestrzeni dla każdego. Jednym z ważnych zadań państwa jest stwarzanie tej przestrzeni, tak aby każdy mógł przez pracę rozwinąć siebie, swoją osobowość i swoje powołanie. Ten osobowy rozwój, ta przestrzeń osoby w życiu społecznym jest równocześnie warunkiem dobra wspólnego. Jeśli człowiekowi odbiera się te możliwości, jeśli organizacja życia zbiorowego zakłada zbyt ciasne ramy dla ludzkich możliwości i ludzkich inicjatyw – nawet, gdyby to następowało w imię jakiejś motywacji „społecznej” – jest, niestety, przeciw społeczeństwu. Przeciw jego dobru przeciw dobru wspólnemu.

Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawionej dla świata pracy*, Zaspą, 12.06.1987, 7, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1978, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 494.

Istota ludzka, ze względu na swoją naturę duchową, realizuje się w relacjach międzyosobowych. W im bardziej autentyczny sposób je przeżywa, tym bardziej dojrzewa jej tożsamość osobista. Człowiek dowartościowuje siebie nie przez izolację, lecz poprzez relacje nawiązywane z innymi oraz z Bogiem. Relacje te mają zatem fundamentalną wartość. Odnosi się to również do narodów. Ich rozwojowi dobrze służy zatem metafizyczna wizja relacji między osobami. W odniesieniu do tego, rozum znajduje inspirację i ukierunkowanie w objawieniu chrześcijańskim, zgodnie z którym wspólnota ludzi nie pochłania osoby unicestwiając jej autonomię, jak dzieje się w różnych formach totalitaryzmu, ale dodatkowo ją dowartościowuje, ponieważ stosunek osoby i wspólnoty jest stosunkiem pełni do innej pełni.

CV 53.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Jeden drugiego brzemiona noście i tak wypełniajcie prawo Chrystusowe. Bo kto uważa, że jest kimś, gdy jest niczym, ten zawodzi samego siebie. Niech każdy bada własne postępowanie, a wtedy powód do chluby znajdzie tylko w sobie samym, a nie w zestawieniu siebie z drugim.

Ga 6,2-4.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Znakiem „zażyłości” człowieka z Bogiem jest to, że Bóg umieszcza go w ogrodzie. Człowiek żyje w nim, aby „uprawiał go i doglądał” (Rdz 2,15); praca nie jest ciężarem, ale współpracą mężczyzny i kobiety z Bogiem w doskonaleniu stworzenia widzialnego.

KKK 378.

IV. LITERATURA

Benedykt XVI, *Enc. «Caritas in veritate». O integralnym rozwoju ludzkim w miłości i prawdzie*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.

Gerhardt E., *Grzyby. Wielki ilustrowany przewodnik*, tłum. S. Łukomski, wyd. Klub dla Ciebie, Warszawa 2006.

- Grün A., *Módl się i pracuj*, tłum. J. Zychowicz, Wydawnictwo WAM, Kraków 2005.
- Jan Paweł II, *Adh. Christifideles laici*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 221-294.
- Jan Paweł II, *Enc. Laborem exercens*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 1, *Encykliki*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 107-144.
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawionej dla świata pracy*, *Zaśpa*, 12.06.1987, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 494-500.
- Kalinowski M., *Praca*, wyd. KUL, Lublin 2005.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Laniado N., *Kiedy mama i tato dużo pracują. Jak dbać o harmonijny rozwój dziecka, nawet jeśli przez prawie cały dzień jesteśmy zajęci?*, tłum. J. Partyka, wyd. eSPe, Kraków 2005.
- May K., *Winnetou*, wyd. Greg, Kraków 2018.
- Michalski M., *Człowiek, praca, kultura. O kulturowym wymiarze pracy ludzkiej*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2005.
- Mickiewicz A., *Pan Tadeusz*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 164-170.
- Molnar F., *Chłopcy z Placu Broni*, tłum. T. Olszański, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.
- Nowakowski P.T., *Deprecjacja pracy i wysiłku w kolorowych pismach dla młodzieży*, „Człowiek w Kulturze” 2005, nr 17, s. 135-141.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Praca a kultura*, red. M. Kowalczyk, wyd. Standruk, Lublin 2005.
- Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020.

